

ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՇՏՈՆԸ

ՄԱՄՈՒԼԸ՝ ապրող գրականությունն իսկ է. և գրականությունը՝ իր ընդարձակ առումով՝ ժողովուրդները քաղաքակրթող ամենէն մեծ և ամենէն հզօր ազդակն է, քանի որ ան լոյսի և ջերմութեան պէս կը թափանցէ մարդկութեան բոլոր խաւերուն մէջ և կը գործէ իր կենսատու ազդեցութիւնը մոռնի վրայ՝ գիտութեան ճառագայթումով և սրտին վրայ՝ որպէս կը թիչ բարոյական կեանքի. կրկնակի զարգացում՝ իբր անհրաժեշտ պայման երջանկութեան՝ որուն կը ձգտի մարդկութիւնը իր հոգւոյն բովանդակ թափով:

Հայ մամուլը՝ որպէս մասնիկ տիեզերական այդ մեծ ուժին՝ հարկ է որ ընթացող անոր հիմնական գծերուն համեմատ, և պարտականութիւնն է այլեւս իր ստանձնած բարձր կոչումով ըլլալ լուսեղէն փարոս՝ հայ ժողովրդեան առաջնորդ:

Որպէս հայկական ան անշուշտ ուրոյն նիւթ և ուրոյն գոյներ ալ պէտք է ունենայ, և ատենը ուսումնասիրութիւնն և ցուցադրութիւնն են մեր ցեղի անցեալ կեանքին և քաղաքակրթական պատմութեան բոլոր ճիւղերուն, որոնցմով միայն իրաւունք կ'ունենանք մենք ալ որպէս հայ՝ ազգերու շարքին կանգնիլ պատուով, ցոյց տալով մեր բերած բաժինը մարդկային քաղաքակրթութեան մէջ, սորվելով միանգամայն մեր անցեալէն կարեւոր դասեր վաղուան համար:

Մեր խօսքը կը մասնաւորեն հայ լրագրութեան վրայ՝ որ այսօր մեր մէջ՝ ինչպէս ամենուրեք, ժողովրդեան ամենօրեայ հացն է, և իբր այդպիսի՝ մեծ պաշտօն և ծանր պատասխանատուութիւն ունի:

Կանխենք ըսել որ՝ մամուլի ընդհանուր և հիմնական գծերը կը գործեն հաւասարապէս լրագրութեան համար եւս՝ որ այսօրուան ըմբռնումով և դիրքով՝ պարզ ոճի արկածի կամ հեռագրական լուրերու ցանկ մը չէ:

Արդ հարցնենք, այսօր հայ լրագրութիւնը կը կատարէ՞ իր պաշտօնը այդքան մեծ, նուիրական և հիմնական՝ մեր ցեղին պահպանութեան համար:

Դժոճ է և շատ դառն ոչ միայն մեր այլ նաեւ ամէն ողջամիտ հայու խոստովանութիւնը թէ օրուանս հայ լրագրութիւնը շեղած իր նպատակէն՝ դարձած է զրեթէ ամբողջապէս կուսակցական մեքենայ մը, վառարան՝ ուր կիրքեր կը բոցավառին հայ ամբօրներ հրկիզելու:

Քննեցէք արդարեւ ներկայ հեղձուցիչ, սրտակեղեք մթնոլորտը որ ամօթահար լքման մէջ դրած է զմեզ, վիճակ՝ երկար շարք մը կռիւներու, արեան և հուսկ սրբապիղծ եղեռնի մը վաղորդայնին:

Քննեցէք ողջմտօրէն և պիտի տեսնէք որ այդ կրքերը, ատելութիւնն և եղբայրասպանութիւնները լրագրութեան սիւնակներուն մէջ օրէ օր կաթիլ կաթիլ թոյնի պէս ներարկուեցան, ու անցան հայ ընթերցող հասարակութեան արիւնը թունաւորեցին:

Այդ եղբայրադաւ սիւնակներուն մէջ սորվեցան իրարմէ տարբեր խորհող հայ եղբայրներ՝ զիրար թշնամի նկատել և կռուի ասպարէզ ելլել:

Եւ այդ լրագիրները զոյգ զոյգ ախոյեաններ, իրարու դէմ սեւ ատելութեամբ

զինուած՝ իւրաքանչիւրն իր ետեւէն կը քաշէ հայ ամբօրներ՝ նոյն ատելութեամբ սնուցանելով զանոնք, ամբողջ զաղթաշխարհին մէջ՝ Միջերկրականի ափերէն մինչեւ Ռումանիա, Ֆրանսա և դեռ Ովկիանոսէն անդին ալ՝ Ամերիկա:

Յաւալին հոն է որ կեղծուպատիր ազգասիրութեամբ (որուն ներքեւ անձնական շահեր կը թաքչին) մը դրօշին ներքեւ՝ նոյնինքն ազգը կը պառակտեն, կը վիրաւորեն: Պիտի տեսնէք հոն յանուն հայրենասիրութեան ճառեր ու դրուատիք՝ որ կ'ուրանան նոյնինքն մեր հայ հայրենիքը, այն պատառ մը հողը՝ հուրէ, սուրէ, արիւնէ զերծուպուրծ, ուր է մեր միակ ու բովանդակ ազգային յոյսն և ակնկալութիւնը:

Յաւով տեսանք որ կրօնն ու կրօնականներն ալ շահագործուեցան ընդդէմ կրօնականներու՝ միշտ եղբայրադաւ կռիւներու համար՝ և ատիկա անոնցմէ՝ որոնք ոչ կրօնք ունին և ոչ Աստուած: Եւ աստուածուրաց թշուառականներ՝ կուռքեր ու դրօշեալներ շինեցին՝ խժոժօրէն մահ սպառնալով անոնց՝ որոնք չուզեցին երկրպագել իրենց կուռքերուն:

Առանց զաղափարի և խորհուրդի մարտ չի մղուիր. և ամէն հայ կրնայ քրքրել մամուլի էջերը՝ առանց կռուի կոչ տալու, առանց եղեռնագործ ձեռքը զինելու՝ հարկին:

Երբեմն, այդ վատ և եղբայրատեաց էջերուն մէջ Ալիշանի անուան ոգեկոչումն ալ լսեցինք: Ալիշան՝ որպէս Մխիթար՝ կրօնքի և ազգի դրօշը միայն կը ճանչնային և կուսակցութեան անունը զգուցի էր իրենց համար, ինչպէս զգուցի էր անոնց հոգով սնած այն մեծ հոգւոյն, որուն երգը շատ կը լսենք օդին մէջ հնչուն՝ բայց որ շատ հեռու է սրտերէն. Պէշիքթաշեան, սիրոյ երգիչ, սիրոյ առաջնալ... որ ազգային ընկերական — կրօնական հրդեհներ մարած միջոց՝ անէծք տեղաց անոնց որ հին ու եղբայրատեաց կռիւներ կը հրահրէին... և պիտի հրահրէին:

Մեր ազգային լրագիրներէն քանի՞ հատը պիտի կարենան վկայել թէ զերծ մնացած են եղբայրատեացութեան թոյներ ներարկելէ իրենց սիւնակներուն մէջ, քանի՞ հատը պիտի կարենան պրծիլ Պէշիքթաշեանի հրացան շանթերէն:

«Անիծակուռ անկցին յերկիր — Որ չար խօսին անկարեկիր,
թող կայենի առցեն բաժին — Եղբայրատեացք ի հուր մաշին»:

Չբռնի թէ կը չափազանցենք: Մեր հայ եղբայրներէն շատեր եկան ու անցան այս հեռաւոր ու պանդուխտ սրբարանէն, և ամէնքը ցաւով մեզի կրկնեցին մամուլին գործած աւերը. յստակատեսներ յուզումով սփռ խօսքերն ըսին բառ առ բառ. «Այս լրագիրներուն շուածը պարզապէս այս է. երիտասարդներ, զինուորացիք, դաշտայններ սրեցիք իրարու դէմ...»: Դիւական ցանց՝ որուն հունձըը գուշակել դժուար չէր:

Ուրիշներ մտահոգուած էին ցաւալիօրէն՝ թէ այլեւս «պատիւ չունինք օտարներուն առջեւ... կսիւներ» որոնք հարուածը կը ծանրանայ մեր ուսերուն վրայ... մեր հացէն ալ պիտի զրկուինք, մենք որ հոսիք, սուրեք և անդուհեղեղ պրծած խնայելու օտար ափեր ինկած՝ պէտք ունինք մեր վերքերը թաշկուտ, մեր կոշտած ուժերը վերստանալու...»:

Յարդ չըսինք, և սակայն մամուլէն ստուար թիւ մը արմատական եղեռնագործութիւն մ'ունի՝ զոր կը շարունակէ: Կրօնքի հալածանքն է այդ, անջատումն է կրօնքի՝ անհատին և ընկերութեան սրտէն, կարծես ջնջելու համար ամէն հիմ պարտքի և բարոյականի, ամէն յոյս անմահութեան և երջանկութեան:

Ինչ զարմանք թէ այնուհետեւ հալածուի և խոշտանգուի կրօնականը: Միթէ ցեղակրօնութեան նորոգիւմ է որ պիտի աստուածանայ և նոր աշխարհ ու նոր բարոյական հիմնէ:

Բայց մենք կ'արհամարհենք ստեղծուած աստուածներ: Մենք գիտենք և կը ճանչնանք զմեզ որպէս հայ և որպէս քրիստոնեայ ազգ. ու այդ սիրով կը փարինք

